

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/534/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

57/2016. (IV.7) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ képviselőjében meghatalmazott képviselője útján, 2015. november 4-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2016. április 7-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos nevében a meghatalmazással igazolt képviselője 2015. november 4-én, postai úton terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben a panaszos a vele szemben 2015. október 15-én foganatosított rendőri intézkedést és kényszerítőeszköz használatot kifogásolja.

I.

I.) A panaszos képviselője beadványában előadta, a fenti napon Budapest, [...] kerület J. Önkormányzata területén, a M. utca [...] III. emelet [...] szám alatti önkormányzati tulajdonú bérlakást érintő lakás kiürítése iránti perben született jogerős határozat végrehajtására került sor. A panaszos a végrehajtást foganatosító önálló bírósági végrehajtó megérkezése előtt tizenöt aktivistával felsorakozott az érintett lakás körfolyosójára nyíló bejárati ajtaja elé, hogy jelenlétével akadályozza a bírósági végrehajtást, a lakás kiürítését, így kívánván felhívni a közvélemény figyelmét a Magyarországon egyre több embert érintő lakhatási problémákra, az elhelyezés nélküli kilátások embertelenségére.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az önálló bírósági végrehajtó felszólította az aktivistákat, hogy a végrehajtást ne akadályozzák. Miután az aktivisták a felszólításnak nem tettek eleget, az önálló bírósági végrehajtó a rendőrség közreműködését kérte.

A rendőrség képviselője elsőként egyenként felszólította az aktivistákat, hogy igazolják magukat. A tizenöt aktivista iratait a rendőrök az egyes személyek személyazonosságának megállapítása nélkül, egyben gyűjtötték össze, amelyet azonban a rendőrség képviselői nem fejeztek be teljes körűen. (A panaszos személyazonosító okmányát átadta a rendőröknek.)

A rendőrség képviselője, L. N. r. tzs. felszólította az aktivistákat, hogy hagyjanak fel a cselekményükkel, mivel azzal jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést követik el, valamint tájékoztatta őket az előállítás és kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetőségéről. A felszólításnak a csoport öt tagja tett eleget, a többi tíz aktivista a helyén maradt.

Az általános felszólítást, valamint más aktivistákkal szembeni intézkedés megkezdését követően a mögötte álló aktivistákkal összekapcsolódó panaszost a rendőrség képviselője ismételt felszólította a szabálysértés abbahagyására, valamint tájékoztatta az előállítás és a kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetőségéről.

Mivel a panaszos a felszólításnak nem tett eleget, és a polgári engedetlenség eszközével passzív ellenállást tanúsított, a rendőrség képviselői testi kényszert alkalmaztak. A szintén panaszt előterjesztő Sz. G. előállítása után az ülő panaszost a testi kényszer alkalmazásának hatására sikerült leválasztani az aktivisták élőláncairól; a panaszos más aktivistákkal szemben azonnal lábra állt, ennek ellenére a rendőrök megbilincseltek. A panaszos a lépcsőn a saját lábán, megbilincselve a rendőrök kíséretében ment le, majd egy a ház előtt várakozó rendőrségi kisbuszba ültették.

Ezután a panaszos további kilenc aktivistával együtt körülbelül dél körül került előállításra a [...] kerületi Rendőrkapitányságra. A panaszos ezután a rendőrség udvarán várakozott bilincsből, hogy sorra kerüljön az előállító helyiségben. A bilincset 12 és 12 óra 30 perc között vehették le a panaszosról. A panaszos a szabálysértési eljárási meghallgatását követően, körülbelül 17 óra 30 perc és 18 óra 30 perc körül távozhatott a rendőrségről.

A kilakoltatásról, valamint a rendőri fellépésről az alábbi linken elérhető felvételek is készültek. Az [...] c. műsor 2015. október 22-i adása ([link](#)). A rendőri intézkedés jelen felvétel 4 perc 40 másodperce és 5 perc 30 másodperce között látható.

Ezen kívül az intézkedésről további felvétel található meg az alábbi linken ([...]).

A képviselő ezt követően a rendelkezésükre álló rendőri jelentésekben foglalt hivatkozásokkal kapcsolatos álláspontját fejté ki. (A jogi képviselő által hivatkozott jogszabályhelyek szövegét az állásfoglalás jelen részében csak a legszükségesebb mértékig ismerteti Testület, azokat az állásfoglalás IV. részében elemzi.)

A BRFK illetékes kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Körzeti Megbízotti Alosztály jelentése tartalmazza, hogy a bilincs kényszerítő eszközt 10 óra 33 perctől 12 óra 00 percig alkalmazták, a kezek hátra bilincselésével. A jelentés nem tartalmaz arra nézve adatot, hogy az intézkedés – a panaszos előállítása - meddig tartott, csak a bilincstől való megszabadításról tartalmaz időpontot. A rendőri jelentés eseményleírása nem tartalmaz

megállapítást az igazoltatás helyéről és pontos idejéről, holott az alkalmazott intézkedések közötti felsorolásban ez szerepel.

A jelentés nem tartalmaz utalást arra nézve, hogy a panaszos, miután eltávolították az étláncból bármilyen módon akadályozta a rendőri intézkedést, vagy továbbra is ellenállt volna. Sőt, a rendőri jelentés így fogalmaz: „nevezett személy a bilincselésnek ekkor már nem állt ellen, így vele szemben további testi kényszer, ill. egyéb kényszerítő eszköz nem került alkalmazásra. A bilincselés során sérülés nem keletkezett.”

A rendőri jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény csak az előállítás jogszerűségéről és szakszerűségéről szól, de nem tesz megállapítást arra nézve, hogy mi az oka annak, hogy ilyen hosszán fenntartották azt.

A jogi képviselő ezt követően rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (továbbiakban Szolgálati Szabályzat) előállításra vonatkozó rendelkezéseit hívja fel, így utal az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítási okra, amely pusztán lehetőségként rögzíti az előállítást, a jogalkalmazó mérlegelésére bízva az erről való döntést.

E mérlegelési helyzetben a jogalkalmazó rendőrnek kötelessége elvégezni az intézkedés szükségességi, arányossági tesztjét, tehát az Rtv. 15. § alapelvi szabályait fel kell hívnia.

A képviselő hivatkozik arra is, hogy az alapvető jogok biztosa korábbi jelentésében már rámutatott, hogy „(...) önmagában az a tény, hogy a rendőrségnek a hatályos jogszabályok alapján valamilyen intézkedés megtételére jogi lehetősége (általános felhatalmazása) van, semmi esetre sem jelenti azt, hogy a megfelelő rendelkezés alapján elrendelt intézkedés alkotmányosságát (arányosságát), az alapjogok érvényesülése szempontjából ne lehetne és kellene vizsgálni. A jogszabályi felhatalmazás megléte – mint a jogállami hatalomgyakorlás alapvető ismérve – tehát elengedhetetlenül szükséges, de nem elégséges feltétel az alkotmányosság szempontjából. Fokozottan igaz ez akkor, amikor a rendőrségi intézkedés egy szabadságjog gyakorlását érintheti.” [AJB 730/2012.]

a) A panaszos meghatalmazott képviselője az előállítás indoklásával kapcsolatban előadta, hogy a panaszos által megvalósított szabálysértés – a szabálysértések között is – a kisebb súlyú kriminalitások közé tartozik. A szabálysértés megvalósítása során a panaszos a polgári engedetlenség eszközével kívánta felhívni a közvélemény figyelmét egy egyre nagyobb mértékű társadalmi probléma megoldatlanságára. A tudatosan vállalt polgári engedetlenség utalt arra, hogy a panaszos a szabálysértés elkövetésével és jogkövetkezményeivel tisztában volt.

Miután a rendőrség testi kényszer alkalmazásával eltávolította a panaszost az étláncból a panaszos a továbbiakban semmilyen további aktív vagy passzív ellenállást nem tanúsított. Éppen ellenkezőleg, a rendőri intézkedés során számára adott minden jogszerű utasításnak (igazoltatás) eleget tett.

A rendőri jelentés által hivatkozott Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont második fordulata – az azonnali eljárás lehetősége – nem lett volna alkalmazható, mivel elzárással *nem* büntethető szabálysértésről volt szó, a bíróság elé állítás szóba sem kerülhetett.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont első fordulata szerinti előállítási ok esetében – tehát, hogy a szabálysértést felszólítás ellenére is folytatta a panaszos – a rendőrségnek pedig mérlegelnie kellett volna az Rtv. 15. § (1)-(2) bekezdésének megfelelően, hogy elérhető-e másként is az intézkedés törvényes célja, mint a panaszos előállításával.

Tekintettel arra a panaszos a rendőri intézkedésnek megfelelően igazolta magát, a szabálysértési eljárás a panaszos idézésével, meghallgatásával [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 104. § (1) bekezdés], de akár a szabálysértési tényállás egyértelmű megítélésére tekintettel, meghallgatás nélkül [Szabs. tv. 102. § (1) bekezdés] is lefolytatható lett volna.

b) A panaszos meghatalmazott képviselője az előállítás időtartamával kapcsolatban előadta, hogy a panaszos előállítása körülbelül 7 órán keresztül tartott. A rendőri jelentésben az áll, hogy 10 óra 35 perckor kezdték meg a bilincs kényszerítő eszköz alkalmazását, amely 12 óra 00 percig tartott; az előállítás végét a rendőri jelentés azonban nem rögzíti, pedig a panaszos 17 óra 30 perc és 18 óra 30 perc között hagyhatta el a rendőrkapitányságot.

Az intézkedésről készült, korábbiakban már hivatkozott rendőri jelentés nem utalt a panaszos olyan magatartására, vagy körülményre, amely alapjául szolgálhatna egy hét órán át tartó előállításnak, tekintettel arra, hogy egy egyszerűen megítélhető szabálysértésről volt szó illetve arra is, hogy a panaszos az étláncból való – testi kényszer alkalmazásával történő - eltávolítása után semmilyen módon nem állt ellen. (Az intézkedés alá vonása előtt is csak passzív ellenállást tanúsított, illetve szabályszerűen igazolta magát.) Mind az elkövetett szabálysértés az erőszak minden formáját nélkülöző jellege, mind pedig a panaszos életkora, magatartása azt támasztja alá, hogy ilyen hosszú időn át tartó előállítás alkalmazásának nem volt jogalapja.

A képviselő szerint fentiek alapján a több mint hét órán át tartó előállítás teljesen indokolatlan volt, az Rtv. 33. § (3) bekezdésében foglaltaknak nem felelt meg.

Így az intézkedés – a meghatalmazott képviselő álláspontja szerint – sértette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogából levezethető, illetve a IV. cikkében külön *explicite* garantált személyi szabadsághoz való jogát.

c) A képviselő ezt követően a kényszerítő eszköz használat (bilincselés) általános [Rtv. 16.§ 1) bekezdés, Szolgálati Szabályzat a 39. § (1) bekezdésére] és konkrét szabályaira [Rtv. 48. § , Szolgálati Szabályzat 41. § (4) és 39. § (2) bekezdésére] hivatkozik, amely jogszabályhelyeket a Testület szintén jelen állásfoglalás IV. részében ismerteti.

A panaszos meghatalmazott képviselője a bilincs alkalmazásával kapcsolatban előadta, hogy a hivatkozott rendőri jelentés nem utal a panaszos olyan magatartására vagy körülményre, amely jogalapot szolgáltatott volna az Rtv. 48. §-ban rögzítetteknek, vagy a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésben foglaltaknak.

Maga az Rtv. 16. § (2) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) d) pontja rögzíti, hogy bilincs alkalmazása akkor indokolt, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A panaszos azt követően, hogy a rendőrök testi kényszerrel elválasztották az étlánctól, és az intézkedő rendőrök a passzív testhelyzetéből következően a földön kezdték el húzni, együttműködött a rendőrséggel. Hogy a bilincselésnek nem volt meg

a jogalapja, jól mutatja, hogy csak azután bilincselték meg a panaszost, hogy a rendőrök hagyták, hogy saját lábán induljon el a lépcsőn.

A panaszos esetében a bilincselés jogalapjának hiányára mutat rá az is, hogy az élőláncban részt vevő, hasonló magatartást tanúsító – és szabálysértést elkövető – eljárás alá vont nőekkel szemben nem alkalmaztak testi kényszeren kívül más kényszerítő eszközt. Egy jogállamban a bilincselésnek – még a kényszerítő eszközök alkalmazásának kialakult gyakorlata ellenére sem – lehet automatizmus jellege, azt csak a vonatkozó jogszabályokban foglalt feltételeknek megfelelően lehet alkalmazni. A jogalapot nélkülöző kényszerítő eszköz alkalmazása sértette a panaszos Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, illetve az abból levezett testi integritáshoz, valamint a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz való alapvető jogát.

d) A panaszos meghatalmazott képviselője a panasz eljárás járulékos eljárási kérdéseivel kapcsolatban előadta, hogy:

Amennyiben a Testület állásfoglalásában azt állapítja meg, hogy a panaszban foglalt intézkedés vagy cselekmény panaszos alapvető jogait nem vagy csak csekély mértékben sértette, a panaszos további kivizsgálására az eljárását fogantató rendőri szervhez való áttételhez a panaszos hozzájárult. A panaszos ezen kívül hozzájárul, hogy a Testület a panasz kivizsgálása alapján hozott állásfoglalását – a személyazonosító adatoktól megfosztva – honlapján közzétegye.

II.) A panaszos meghatalmazott képviselője beadványához mellékelte az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentést.

Az illetékes rendőrkapitányság Rendészeti Osztály állományába tartozó, intézkedést fogantató P. T. r. törzsőrmester és S. S. r. főtörzsőrmester 2015. október 15-én kelt jelentése szerint a panaszost aznap 10 óra 33 perckor vonták intézkedés alá, melynek keretében az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1) pont szerint igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdés szerint átvizsgálták és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. és II. fordulata *(aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható)* alapján előállították. A személyi szabadság korlátozásának a helye B., M. utca [...], szám III. emelet [...] ajtó alatti hely volt.

Az intézkedés során a panaszossal szemben az ellenszegülésének a megtörése érdekében az Rtv. 47. § szerint testi kényszert alkalmaztak, illetve az Rtv. 48. § c) és d) pontja alapján szökés, ellenszegülés megakadályozása érdekében bilincselést. A kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztetés történt. A bilincset 2015. október 15-én 10 óra 33 perctől 12 óra 00 percig alkalmazták, a kezek hátra bilincselésével.

A rendőri intézkedés során sérülés, anyagi kár nem keletkezett, a panaszos hozzátartozójának/képviselőjének a kiértékelését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása részről az intézkedő rendőr jelentette, hogy a fentebbi napon H. S. r. százados KMB Alosztályvezető tájékoztatta, hogy B., M. utca 10/b. szám III. emelet 18. ajtó alatt kilakoltatás fogantatóját hajtják végre. A kilakoltatáshoz rendőri intézkedést S. K. önálló bírósági végrehajtó kérte. (A jelentés rögzíti a végrehajtási ügy konkrét számát is.)

Ezt követően H. S. r. százados vezetésével a rendőr megjelent a fenti címen található lakás előtti körfolyosón az önálló bírósági végrehajtóval együtt, ahol a következőket észlelte. A lakás bejárati ajtaja előtt és ajtajában tíz fő egymásba karolva, illetve kapaszkodva ülve és állva tartózkodik. Az önálló bírósági végrehajtó S. K. felszólította ezen személyeket, hogy az intézkedést ne akadályozzák és a hatósággal működjenek együtt. Az ott tartózkodó személyek az együttműködést megtagadták, amelyet egyértelműen a részére szóban is kifejeztek. Erre tekintettel S. K. felkérte az ott tartózkodó rendőri egységet, hogy az intézkedéséhez a karhatalmi segítséget adják meg.

A fentiekre tekintettel H. S. r. százados utasítást adott az intézkedés megkezdésére. Az intézkedés megkezdésekor L. N. r. törzssászlós felszólította az ajtónál tartózkodó személyeket, hogy „L. N. r. törzssászlós vagyok, a törvény nevében felszólítom Önöket, hogy a cselekményükkel hagyjanak fel, mert azzal a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést követik el!, azt fejezzék be és a hatóságokkal működjenek együtt!”. A r. törzssászlós továbbá tájékoztatta őket, hogy amennyiben a szabálysértést ezen rendőri felszólítás ellenére folytatják, akkor elő lesznek állítva a BRFK [...] kerületi Rendőrkapitányságra, valamint velük szemben kényszerítő eszközt fognak alkalmazni. Erre reakció ezen személyek felől nem érkezett. Ezt követően L. N. r. törzssászlós az ott tartózkodó személyekről megkérdezte, hogy van-e vezetőjük, amelyre nemleges válasz érkezett. A körfolyosón tartózkodó személyeknél, illetve kifüggesztve demonstrációs kellékek, transzparens, molinó nem volt.

Ezt követően megkezdődtek az előállítások, elsőnek L.N. r. törzssászlós és társa szólította fel a hozzájuk legközelebb ülő személyt, majd a jelentést író rendőr a lakás bejárati ajtaja előtt ülő panaszost a "Törvény nevében!" szavak előre bocsátásával ismételt felszólította, hogy a szabálysértő cselekményével hagyjon fel, valamint amennyiben ezt folytatja, elő fogja állítani az illetékes kerületi Rendőrkapitányságra, továbbá vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására fog sor kerülni.

A panaszos a felszólítást szemmel láthatóan megértette, viszont arra szóban nem válaszolt, és passzív ellenállást tanúsítva nem mozdult. Ekkor a panaszossal szemben az ellenszegülése megtörése céljából testi kényszert alkalmaztak, azaz a tanult önvédelmi fogásokkal felállították, a jobb és bal karját megragadva, azon karfeszítést, majd hátsó karbölcsöt alkalmaztak. Ezt követően a szökésének a megakadályozása céljából hátra helyzetben megbilincseltek.

A bilincselést oly módon hajtották végre, hogy az álló helyzetben lévő panaszos – P. T. r. őrmester által rögzített – jobb karjára a bilincset a jelentést tevő ráarkta, mialatt a bal kezét L. N. r. törzssászlós a bilincs másik felét szintén ráarkta a kezére, így panaszos kezeit hátra helyzetben összebilincseltek. A panaszos a bilincselésnek ekkor már nem állt ellen, így vele szemben további testi kényszer, illetve egyéb kényszerítő eszköz nem került alkalmazásra. A bilincselés során sérülés nem keletkezett. Ekkor panaszost előállították, ahol B. Z. r. főtörzsőrmester úrnak sérülés és panaszmentesen átadták, aki az őrzését végrehajtotta. A jelentést tevő a történetet jelentette K. A. r. őrnagynak és D. Z. r. főtörzssászlós szolgálatirányító parancsnoknak.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszos ellen szabálysértési feljelentést tesznek.

A jelentés azon része, hogy pontosan mikor szűnt meg az előállítás oka, nincs rögzítve adat.

A jelentés szerint az Rtv. 33.§ (4) bekezdése szerint az előállítás okáról szóló tájékoztató, valamint az előállítás időtartamáról szóló igazolást kiadták.

A parancsnoki kivizsgálás szerint a jelentésben hivatkozott intézkedések (igazoltatás és előállítás) jogszerűek és szakszerűek voltak, érvényesült az arányosság elve, valamint a kényszerítő eszköz használat is jogszerű, szakszerű volt.

II.

A Testület megtekintette a panaszos meghatalmazott képviselője által mellékelt videofelvételeket.

1) Az első felvétel ([link]) összesen 10 perc 31 másodperc hosszúságú.

A felvétel 39. percében látható, amint az aktivisták közül hárman a lakóépület bejárati ajtaja mellé a falra kifeszítenek egy fekete színű transzparenst, amelyen fehér betűkkel az alábbi felirat olvasható: „KÖVETELJÜK AZ ELHELYEZÉS NÉLKÜLI KILAKOLTATÁSOK LEÁLLÍTÁSÁT”. A felvétel 45. percében a gangos lakóház III. emeletén, az érintett lakás ajtaja előtt, a körfolyosón legalább 10 személy tartózkodik. Az 53. percnél a lakás bejárati ajtón túli részeit mutatják, ahol fotósok, riporterek, kameramanok tartózkodnak. A felvétel ezt követően a kilakoltatással érintett személyekkel készült interjút tartalmazza, vágóképekkel a pakolás folyamatáról. Közben az aktivisták végig elállják a lakás bejárati ajtaját, egymásba karolva állnak a lakás előtti folyosón.

A felvételeken két rendőr tűnik fel 4 perc 40 másodpercnél. Az aktivisták élláncot alkotva elállják a rendőrök és a végrehajtó útját. 4 perc 46 másodpercnél jól hallhatóan az egyik rendőr az alábbiakat mondja: „Jó napot kívánok! Legyenek szívesek beengedni a lakásba!”. A rendőri közlést követően továbbra is az ajtóban állnak, egymásba karolva az aktivisták, akiket egyébként a kamera hátulról vesz, hiszen a kameraman a lakásban áll. Ezt követően a rendőr szólal meg ismételten: „A rendőri felszólításnak eleget tesznek?”. Az egyik aktivista megkérdezi ezt követően a vele szemben álló rendőrtől, hogy „A rendőrségnek van esetleg olyan jogköre, hogy valamilyen hatósági kényszer, erőszakot nem tartalmazó megoldást próbálnak meg kieszközölni?”. Eközben az aktivistával szembeni rendőr kétszer is azt mondja, hogy „Nincs.” Majd a rendőr megkérdezi ugyanezen személytől, hogy álljon arrébb az ajtóból, amire az aktivista azt feleli, hogy „Nem fogom elengedni!”. 5 perc 11 másodpercnél a rendőr a „Kérem engedjen be!” szavakkal megkéri az aktivisták, hogy álljon odébb az ajtóból, amire az aktivista azt mondja, hogy „Nem!” és „Felhívom a figyelmét arra, hogy fájdalmat okoz, amit csinál!” és hogy „A Független Rendészeti Panasztestülethez fordulok.” 5 perc 22 másodpercnél látható, amint két személyt, akik az ajtóban álltak a rendőrök megbilincseltek. A kezeiket hátra helyzetben bilincselték meg, majd visszszámolva megpróbálják az ajtóból el nem távozó személyeket kiemelni. A felvételen látható, hogy az aktivisták egymásba karoltak, állnak a bejárati ajtóban és nem hajlandók elhagyni a helyszínt. Még a kényszerítő eszköz alkalmazása sem töri meg elsődlegesen az ellenállást, nem bontja szét a fogásokat. Ezt követően újabb interjú alanyokat hallgattak meg és a felvétel további részeiben rendőri intézkedés nem látható, hanem a felvétel a rendőri intézkedés alapjául szolgáló végrehajtási ügyel foglalkozik.

2) A második felvétel ([link]) összesen 1 perc 10 másodperc hosszúságú. Az előző felvétellel szemben a körfolyosó távolabbi végén tartózkodott a felvételt készítő személy, így jól látható,

hogyan az érintett lakás előtt négy fő rendőr tartózkodott és már csak két fő aktivista. Ezen kívül 10 civil személy látható, akik riporterek, kameramanok, sajtósok, újságírók.

A hang torz, nem hallható teljesen, hangfoszlányok szűrhetők ki, mint „felhívom a figyelmét”, „ne álljon ellen a rendőri intézkedésnek”. A rendőri közlést követően a rendőrség hagyott időt arra, hogy az intézkedés alá vont személy a rendőri közlésben foglaltaknak eleget tegyen, azonban nem kívánt annak engedelmessé válni, így a rendőrök intézkedés végrehajtását tartották indokoltnak a lakás ajtóban tartózkodó személyekkel szemben. A felvétel 14. másodpercénél látható a megkezdett rendőri intézkedés, amely során két személy karjait hátra helyzetben megbilincseli három rendőr, egy pedig biztosítja az intézkedést. Ezen rendőr nem került interakcióba az intézkedés alá vonttal. Testi erő alkalmazásával megpróbálják a két intézkedés alá vontat egymástól elszakítani, hiszen karjaikat összefonva állnak ezen személyek a lakás ajtajában és így állják el a rendőrök, valamint a bírósági végrehajtó útját. A felvétel végére, közel fél perc eltelté után sikerül a két személyt elszakítani egymástól. Az egyik aktivistát a rendőrök tartják kezükben úgy, hogy egy fő rendőr tartja a lábainál a levegőben, míg egy másik a bal karját, a harmadik pedig a jobb karját fogva próbálja meg elvinni az intézkedés helyszínéről.

3) A fentebb hivatkozott blog oldalon egy másik, közel 30 perces videofelvétel is látható, amelyen – bár nem lehet hallani – jól kivehető, hogy egy rendőr közvetlen interakcióba lép az egyik, földön ülő aktivistával. Felé hajolva, gesztikulálva kommunikál, kicsit meg is rogyasztotta a térdeit, hogy közel egy magasságba kerüljön az ajtó előtt akadályt képező ülő személlyel. Az ülő személyt testi kényszer alkalmazásával, nevezetesen keresztbetett karjainak a megragadásával és álló helyzetbe történő állításával sikerül az ajtóból eltávolítani a rendőröknek. A személyt a helyszínről elkísérik; saját lábain lemegy rendőri kísérettel a lépcsőn. Ezt követően egy másik rendőr lép oda és kerül interakcióba – az előzőekben ismertetett módon – egy másik földön ülő, az előző személy helyét elfoglaló aktivistával. A blog a videó alatt tartalmazza, hogy 10 óra 20 perckor „Elhangzott az első felszólítás, hogy az aktivisták ne akadályozzák a kilakoltatást. A rendőrség igazoltatja őket.”

III.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül a BRFK-től (továbbiakban: illetékes rendőri szerv), valamint megküldeni kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) H. S. r. százados KMB Alosztályvezető 2015. október 15-én kelt jelentésében előadta, hogy a fenti napon, 10 óra 15 perckor, a fentebb meghatározott ingatlannál megjelent, mivel S. K. önálló bírósági végrehajtó a fenti lakással kapcsolatban végrehajtási cselekményt foganatosított.

A rendőri jelenléte előzetes információ alapján kérte az önálló bírósági végrehajtó. A végrehajtónak információ jutott a birtokába arról, hogy a fenti címen foganatosítani kívánt intézkedését a Város Mindenkié Csoport aktivistái meg akarják akadályozni. Az információ valóságáról a civil ruhás rendőrök helyszínre küldésével győződött meg H. S. r. százados. A civil ruhás rendőrök a helyszínen megjelenve azt tapasztalták, hogy a III. emeleten, a körfolyosón sajtó képviselőiben mintegy 15 fő várakozik (kamerákkal, fényképezőgépekkel).

A III. emelet [...] szám alatti lakás előtt, illetve a lakás nyitott ajtajában mintegy 10 fiatal férfiból illetve nőből álló csoport állt, illetve ült. A jelentéstételt követően megfelelő rendőri erőt vontak össze a BRFK illetékes kerületi Rendőrkapitányságán (1 + 9 fő).

A helyszínre az önálló bírósági végrehajtóval együtt érkeztek a rendőrök. A végrehajtó a lakás ajtajában ülő, illetve álló személyeket tájékoztatta a végrehajtási cselekmény okáról, lefolytatásáról, valamint felhívta a figyelmüket arra, hogy amennyiben a végrehajtást akadályozzák, akkor a helyszínen jelenlévő rendőri erő segítségét fogja kérni. A csoport tagjai a végrehajtó felszólításának nem tettek eleget. Ekkor a végrehajtó rendőri segítséget kért.

A helyszínen a lakáshoz legközelebb álló L. N. r. törzsszászlóst utasította H. S. r. százados arra, hogy szólítsa fel a lakás ajtajában ülő, illetve álló személyeket arra, hogy a lakás ajtaját hagyják el, ne akadályozzák a végrehajtót a munkájában, egyben pedig megkérdezte tőlük, hogy ki a csoport szószólója, vezetője. A kérdésre mindannyian azt válaszolták, hogy a tetteikért ők saját maguk a felelősek, nincsen vezetőjük. L. N. r. törzsszászlós újabb felszólításra közölte a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy cselekményükkel szabálysértést valósítanak meg; egyben pedig közölte velük, hogy amennyiben a cselekményüket továbbfolytatják, akkor a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést valósítják meg; továbbá, hogy velük szemben kényszerítő eszközöket (testi kényszer, bilincs) fognak alkalmazni, valamint az illetékes kerületi Rendőrkapitányságra elő lesznek állítva. A felszólításnak egyik személy sem tett eleget, továbbra is az ajtóban ültek, álltak, a karjukat és lábukat összefogva, összevonva. Ezt tapasztalva a függőfolyosón tartózkodó személyeket (újságírók, fotóriporterek, kameramanok) felszólították a rendőrök arra, hogy a rendőri intézkedés helyszínétől távolabb helyezkedjenek el. Akik ezen felszólításnak eleget tettek a lakás ajtótól hátrébb húzódtak, a lépcsőház felé szabad utat biztosítottak. Ekkor a rendőri intézkedésnek ellenszegülő személyeket testi kényszer illetve bilincs alkalmazásával a helyszínen lévő rendőrök egyesével elkezdtek az utcán parkoló szolgálati autókhoz kíséreni, levinni. A bírósági végrehajtó ekkor közölte H. S. r. századosal, hogy a szomszéd házban, M. utca [...] szám, is lesz egy kilakoltatás és ugyanezen csoport aktivistái azt is akadályozni szeretnék.

A fenti helyszínen a rendőrök 11 főt vontak rendőri intézkedés alá. Egy főt igazoltattak, akit a személyi adatainak megállapítását követően elbocsátották, hiszen ő nem szegült ellen a rendőri intézkedésnek, az ő személyes adatainak a megállapítására egyéb okból volt szükség. Hét főt igazoltattak, előállítottak, velük szemben testi kényszert, bilincset alkalmaztak. Három főt igazoltattak, előállítottak és velük szemben testi kényszert alkalmaztak. (Ezen személyek közül egy fő fiatalkorú volt.)

Miután a lakás ajtajából az aktivisták eltávolításra kerültek a lakás lakói a végrehajtó által végzett intézkedésnek alá vetették magukat, velük szemben rendőri intézkedést nem foganatosítottak. A lakók a szükségesnek ítélt használati tárgyaikat, eszközeiket összeszedték, a lakást elhagyták, a lakás ajtaja ezek után az önkormányzat szakemberei segítségével lezárásra került 12 óra 45 perckor.

A fenti helyszínen, a III. emeleten semmiféle demonstrációra utaló tárgy (transzparens, molinó) nem volt, az ott a végrehajtó által foganatosított, valamint a rendőri intézkedésnek ellenálló személyek nem közölték az intézkedő rendőrökkel, hogy a fenti helyszínen demonstrációt tartanak. A lakóház bejárata mellett, a ház falára egy fekete molinót feszítettek ki, amin fehér betűkkel a „követeljük az elhelyezés nélküli kilakoltatások leállítását” felirat

volt olvasható. Ezen felirat előtt demonstrációs kellékekkel álló személy nem volt. A molinó előtt állók nem nyilatkoztak arról, hogy demonstrációt tartanak. Az itt álló személyek folyamatosan cserélődtek, többször csak az újságírók álltak előtte.

A fenti helyszínen foganatosított rendőri intézkedéseket folyamatosan jelentette a r. százados S. P. r. alezredesnek (Rendészeti Osztályvezető), valamint 11 óra 55 perckor M. Gy. r. alezredesnek (TIK ügyeletvezető).

2) A BRFK Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs Osztály vezetője 2015. december 3-án készítette el a BRFK Hivatalvezetőjének címzett átiratát, amelyből az alábbiak derülnek ki.

Az osztályvezető a rendészeti helyettes úr megbízásából jelenti, hogy a panaszos jogi képviselője által, a Testülethez előterjesztett panasz tárgyában érkezett adatkérést, valamint a rendelkezésre álló releváns iratokat a szakterületét érintően megvizsgálta és az alábbiakat állapította meg.

A panaszos képviselőjében eljáró jogi képviselő 2015. november 4-én előterjesztett panaszá alapjául szolgáló rendőri intézkedésre 2015. október 15-én, Budapest, [...] kerület M. utca [...] III/[...] számú magánlakás előtt került sor, ahol a BRFK illetékes kerületi Rendőrkapitányság hivatásos állománya végrehajtói eljárásban való közreműködésben vett részt, mivel Dr. S. K. önálló bírósági végrehajtó 2015. október 1-én kelt megkeresésében – a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 45. §-ra való hivatkozással – igényelt rendőri közreműködést a fenti ingatlan birtokba adása érdekében.

Az önálló bírósági végrehajtó megkeresése alapján – figyelemmel az Rtv. 2. § (2) bekezdés b) pontjában, valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 37. § (2) bekezdésében foglaltakra – került sor a rendőri közreműködésre a végrehajtási eljárás helyszínén.

A helyszínen, a kötelezett lakása előtt a Város Mindenkié Csoport aktivistái tartózkodtak, akik összekapaszkodva kívánták megakadályozni a végrehajtói eljárás megkezdését. A végrehajtó tájékoztatta a jelen lévőket a végrehajtási cselekmény okáról, menetéről; figyelmeztette őket az eljárás akadályozása esetén várható jogkövetkezményekről; felszólította őket, hogy ne akadályozzák a végrehajtói eljárást. A végrehajtó figyelmeztetését, felszólítását a jelen lévő aktivisták figyelmen kívül hagyták, ezért az önálló bírósági végrehajtó rendőri közreműködést kért a helyszínen tartózkodó rendőröktől.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a helyszínen eljáró rendőröket intézkedési kötelezettség terhelte, amely alapján többször felszólították a csoport tagjait, hogy passzív magatartásukkal ne akadályozzák a végrehajtási eljárást, ellenkező esetben megvalósítják a Szabs. tv. 216. §-ába ütköző és aszerint minősülő jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést.

A rendőrök többszöri felszólítása ellenére, az aktivisták folytatták passzív magatartásukkal a végrehajtási eljárás akadályozását, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt jogalapra tekintettel – mivel a szabálysértést abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatták, illetőleg velük szemben az eljárás azonnal lefolytatható volt – a kényszerítő eszköz

alkalmazásának a kilátásba helyezésére történt figyelmeztetést követően, megkezdték az aktivisták előállítását a BRFK illetékes kerületi Rendőrkapitányságára.

Az előállítások során az intézkedő rendőrök az Rtv. 47. §-ban foglaltak szerint – az ellenszegülés megtörésére testi kényszert, valamint azokkal szemben, akik nem voltak hajlandók az együttműködésre az Rtv. 48. § d) pontja, illetve a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés b) pontja alapján az ellenszegülés megtörésére bilincset alkalmaztak 4 intézkedés alá vont személlyel szemben; mely személyeket a BRFK Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs Osztály vezetője átiratában név szerint megnevezett. Ezen személyek között nem található a panaszos neve.

A bilincs használatára az Rtv. 16. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, az arányosság elvének figyelembe tartásával, a passzív ellenállást tanúsító aktivistákkal szemben az ellenszegülés megtöréséig került sor, biztosítva a rendőri intézkedés eredményességét. A kényszerítő eszköz alkalmazását az RSzSz. 39. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az intézkedés alá vont személyek magatartása indokolta, akiknek a magatartása passzív ellenszegülésnek minősült, a rendőri intézkedés során a jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtották végre, amire a testi kényszer alkalmazását követően sem voltak hajlandók.

Az előállítások megkezdését követően az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerinti igazolásra szólították fel az intézkedés alá vont személyeket, akikkel szemben az Rtv. 31. § (1) bekezdésében nevesített ruházatátvizsgálatot fogantatosítottak.

Az előállítottak személyi szabadságának korlátozására, valamint a fogvatartottak tényleges elhelyezésére a Szolgálati Szabályzat 31. §-ában meghatározottak szerint, a rendőrkapitányság előállító helyiségében került sor. Az előállított személyeket a BRFK Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs Osztály vezetője átiratában név szerint megnevezi, köztük szintén nem található a panaszos neve.

Az intézkedéssel érintett személyek részére az Rtv. 33. § (4) bekezdésében előírtakra figyelemmel, az előállításukról igazolást állítottak ki. Két személy, köztük a panaszos előállítása a nyolc órát meghaladta, ezért a rendőri szerv vezetője az előállításukat az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint 4 órával meghosszabbította, azonban ennek ténye az iratokon nem került rögzítésre.

A szabálysértés abbahagyására történt többszöri felszólítás ellenére, a szabálysértés továbbfolytatása kellő jogalapot szolgáltatott az osztályvezető véleménye szerint az előállítások fogantatosítására, ami a szükséges ideig tartott, figyelemmel arra, hogy az elkövetőkkel szemben a szabálysértési eljárás azonnali lefolytatásának a feltételei fennálltak. Az előállítás jogalapja mellett, annak szükségességét a végrehajtási eljárás zavartalan lefolytatásának biztosítása is indokolta, továbbá az előállított személyekkel szemben a szabálysértési eljárás azonnali lefolytatására adott okot, hogy annak összes szükséges feltétele adott volt. A szabálysértési eljárásban hozott határozatok kihirdetését követően az előállított személyeket szabadították.

Az osztályvezető álláspontja szerint a helyszínen az intézkedő rendőröknek a sorozatos – a szabálysértés abbahagyására történt – felszólítás figyelmen kívül hagyása miatt, az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja kellő jogalapot szolgáltatott az előállításokra. A kényszerítő eszközök

alkalmazása körében a testi kényszerre a passzív ellenállást tanúsító elkövetőkkel szemben – akik összekapaszkodva akadályozták a végrehajtási eljárást – az Rtv. 15. §-ában deklarált arányosság követelményét érvényesítve, jogszerűen és szakszerűen került sor. A testi kényszert követően, az együttműködésre továbbra sem hajlandó aktivistákkal szemben, az ellenszegülés megtörése érdekében alkalmaztak bilincselést, amely a szükséges ideig tartott, az időtartam indokoltsága azonban a rendelkezésre álló iratokból nem ítéhető meg.

A fentiekre való tekintettel, szerencsésebb lett volna az aktivistákkal szemben fogatosított előállításokat követően, a szabadság korlátozását követő mielőbbi szabadítás érdekében a szabálysértési eljárást rövidebb idő alatt befejezni.

3) M. G. r. alezredes kapitányságvezető 2015. december 3-án készítette el a sérelmezett rendőri intézkedés vonatkozásában a BRFK Hivatalvezetőjének címzett, intézkedést összefoglaló átíratát, amelyből kiderül, hogy S. K. önálló bírósági végrehajtó az eljárás lefolytatásához a Vht. 45. §-ra hivatkozva két fő rendőri segítség biztosítását kérte a BRFK illetékes kerületi Rendőrkapitányságtól. Az eljárás célja a fentebb meghatározott ingatlan bérbeadása (kiürítése) volt.

A helyszínre H. S. r. százados és a végrehajtó együtt érkeztek. A végrehajtó a lakás ajtajában ülő, illetve álló személyeket tájékoztatta a végrehajtási cselekmény okairól, lefolytatásáról, valamint felhívta a figyelmüket, hogy amennyiben a végrehajtást akadályozzák a helyszínen jelen lévő rendőri erő segítségét fogja kérni. A csoport tagjai a végrehajtó felszólításának nem tettek eleget. Ekkor a végrehajtó rendőri segítséget kért.

A helyszínen a lakáshoz közelebb álló L. N. r. törzsszázlós - H. S. r. százados utasítására – a lakás ajtajában ülő, illetve álló személyeket felszólította, hogy a lakás ajtaját hagyják el, ne akadályozzák a végrehajtót a munkájában, egyben pedig megkérdezte tőlük, hogy ki a csoport szószólója, vezetője. A kérdésre mindannyian azt válaszolták, hogy a tetteikért ők saját maguk felelősek, nincsen vezetőjük. A rendőr újabb felszólításra közölte a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy cselekményükkel szabálysértést valósítanak meg, egyben pedig azt is közölte velük, hogy amennyiben a cselekményüket továbbfolytatják, akkor a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést valósítják meg. Azt is közölte velük, hogy kényszerítő eszközt (testi kényszert, bilincset) fognak a rendőrök alkalmazni, valamint az illetékes kerületi Rendőrkapitányságra elő lesznek állítva. A felszólításnak egyik személy sem tett eleget, továbbra is az ajtóban ültek, álltak; a karjukat, lábukat összefogva, összevonva.

Az igazoltatásra a helyszínen került sor a vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelően.

A rendőrök testi kényszert alkalmaztak a panaszos és társaival szemben, az ellenszegülés megtörése érdekében, az Rtv. 47. §-ában foglaltak alapján. A kényszerítőeszköz eszköz alkalmazására minden esetben történt figyelmeztetés.

A kapitányságvezető átíratá tartalmazza több, más panaszos tekintetében a bilincs kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontját és helyét, valamint személyi szabadságuk korlátozásának idejét; ám a panaszos vonatkozásában név szerint csak annyit tartalmaz, hogy ellene nem indul szabálysértési eljárás.

Az intézkedés helyszínén tartózkodtak még újságírók, fotóriporterek, kameramanok, akiket az intézkedő rendőrök felszólítottak, hogy az intézkedés helyszínétől távolabb helyezkedjenek el. Ezen felszólításnak eleget tettek, a lakás ajtajától hátrébb húzódtak, a lépcsőház felé szabad utat biztosítottak.

Az intézkedésről kép-, illetve hangfelvétel nem készült.

A panaszosok nem terjesztettek elő a rendőri intézkedéssel szemben panaszt a VIII. kerületi Rendőrkapitányságon.

A helyszínen H. S. r. százados, H. S. P. r. főtörzsőrmester, B. Z. r. főtörzsőrmester, K. S. r. törzssászlós, M. M. K. r. őrmester, F. F. r. főtörzsőrmester, L. N. r. törzssászlós, P. T. r. törzsőrmester és S. S. r. főtörzsőrmester tartózkodtak.

4) A rendőrség megküldte az önkéntes bírósági végrehajtó által, a részükre küldött 2015. október 1-én kelt megkeresést, amelyben a végrehajtó előadta, hogy H. S. r. százados rendészeti osztályvezetőtől kérelmezi, 36 darab ügyben rendőri segítséget nyújtson. A végrehajtó a megkeresésben foglaltakat a Vht. 45. §-ában foglaltakra alapozza. Ez alapján a felsorolt 36 darab ügy mindegyikében két fő rendőri segítség biztosítását kérelmezi. Az eljárások célja az ingatlanok birtokbaadása (lakáskiürítés). A sérelmezett intézkedés alapját a 2015. október 15-én 9 órakor megkezdett végrehajtási cselekmény képezte, amely során négy lakás kiürítéséhez kért rendőri segítséget a végrehajtó.

5) A rendőrség mellékelte az intézkedés kapcsán egy 2015. szeptemberében iktatott előadói ívet, amely tartalmazza, hogy Dr. S. K. önkéntes bírósági végrehajtó a „küldő szerv”. A tárgy pedig „36 db. karhatalom”.

6) A panaszos vonatkozásában az előállítással kapcsolatos dokumentációt, az előállítás idejéről szóló igazolást a rendőrség – a Testület kifejezett kérése ellenére - nem küldte meg.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület eljárásában megvizsgálta a panaszos által kifogásolt előállítást és bilincselést.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszos Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz, valamint IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszossal szemben végrehajtott előállítás kapcsán a Testület az alábbi álláspontra helyezkedett.

A képviselő beadványában kifogásolta, hogy a panaszost passzív ellenállást követően annak ellenére előállították, hogy a testi kényszerrel történő elvezetést követően együttműködővé vált magatartása, felszólításra igazolta magát, tehát az adatai a rendőrség rendelkezésére álltak, így az egyszerű megítélésű ügy szabálysértési eljárásban a panaszos idézhető lett volna, személyes jelenlétére nem volt szükség, így előállítása aránytalan volt az Rtv. 15.§-a alapján.

1.1. Az előállítás jogalapja kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

A rendőrség tájékoztatása szerint egy önálló bírósági végrehajtó megkeresése alapján tartózkodtak a helyszínen. A végrehajtó tájékoztatását, figyelmeztetését követően nem tudta megkezdni a végrehajtási cselekményét, hiszen több aktivista – közöttük a panaszos is – évláncot alkotva útját állták, nem engedték be a szóban forgó lakásba, útját állták. A végrehajtó felszólította a személyeket, hogy biztosítsák a jogerős bírósági végzés végrehajtását, amelyet passzív ellenállással a személyek nem tettek meg, így a végrehajtó a helyszínen tartózkodó rendőröktől karhatalmi segítséget kért a jogszerű intézkedés végrehajtásához.

A rendőrök az aktivistákat tájékoztatták arról, hogy cselekményük alkalmas a Szabs. tv. 216. §-ában foglalt jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség megvalósítására, így erre figyelemmel megkérték őket, hogy biztosítsanak szabad utat a végrehajtáshoz, engedelmeskedjenek a felszólításoknak. A személyek passzívan ellenálltak, nem reagáltak a rendőri közlésre. Ezt követően az egyik rendőr megkérdezte, hogy ki a vezetőjük, amelyre azt felelték, hogy nincs vezetőjük, mindenki saját maga felel a cselekedetért. Ezt követően az egyik rendőr a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával felszólította az aktivistákat – a panaszost is – a követendő magatartására, és tájékoztatta őket, hogy amennyiben nem tesznek eleget a rendőri felszólításnak és a jogszerű intézkedésnek, akkor velük szemben előállítást és kényszerítő eszközt is alkalmazni fognak. Figyelemmel arra, hogy egyik személy sem tett eleget a rendőri felszólításnak, a helyszínen maradtak, álltak, ültek és egymásba kapaszkodtak, így a rendőrök megkezdtek a személyek, így a panaszos helyszínéről történő eltávolítását. A panaszos előállítását az Rtv. 47. § szerinti testi kényszer foganatosításával tudták végrehajtani. A panaszos személyi szabadságát az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján korlátozták és aznap vele szemben szabálysértési eljárást is lefolytattak, amelyben pénzbüntetéssel sújtották.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulata vonatkozásában a Testület az alábbi tesztet alkalmazza gyakorlata során.

A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges (konjunktív elemek):

a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti szabálysértés elkövetésének gyanúját;

b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás, amely a jogszerűtlen magatartás abbahagyására irányul; és végül

c) az, hogy a rendőri felszólítás ellenére a személy, vagy személyek csoportja ezen jogsértő magatartás elkövetését mégis folytatja.

A konjunktivitás jellegéből adódik, hogy bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

a) A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerülhetett-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A Testület a vizsgálata során elfogadta a videofelvételekkel alátámasztott azon rendőri előadást, és amelyet a panaszos sem vitatott, hogy a panaszos társaival megpróbálta megakadályozni a végrehajtó eljárását, többször felszólításra sem hagyott fel a tevékenységével. A panaszos a többszöri felszólításnak nem tett eleget, így nem hagyta el a helyszínt, nem engedelmeskedett sem a végrehajtó, sem pedig a rendőrség többszöri, célzott, a követendő magatartást tartalmazó felszólításának, hanem a helyszínen maradt és akadályozta a végrehajtást, így passzív ellenálló magatartást fejtett ki. A Testület által megtekintett felvételeken jól kivehető, hogy a rendőrség hagyott kellő időt, alkalmat a követendő magatartásra, azonban annak a panaszos nem tett eleget.

A Szabs. tv. 216. § (1) bekezdése értelmében, aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

Ennek kapcsán a Testület jelzi, hogy a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés megvalósulásához – figyelemmel az Rtv. 19. § szabályaira – tehát egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson. Az ellenszegülés megállapításához pedig a Testület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló, passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.

i) A Testület tehát először ennek kapcsán azt vizsgálta meg, hogy vajon a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogellenes rendőri intézkedésre került-e sor.

A kérdéskör megítélése kapcsán a Vht. hivatkozott rendelkezése kimondja, hogy:

„45. § (1) A végrehajtó intézkedésével szembeni ellenszegülés esetén a végrehajtó tájékoztatja az ellenszegülést megvalósító személyt az ellenszegülés esetén követendő eljárásról és az ellenszegülés következményeiről, és közvetlenül a legközelebbi, általános rendőri feladatokat ellátó helyi rendőri szervhez fordul, amely köteles a végrehajtási eljárásban haladéktalanul közreműködni az ellenszegülés megszüntetése végett a végrehajtó intézkedésének befejezéséig.

(2) Ellenszegülésnek minősül, ha a jogszerű végrehajtói intézkedéssel érintett személy

a) nem veti alá magát a végrehajtói intézkedésnek és fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni, vagy

b) a végrehajtói intézkedés során a számára jogszerűen adott végrehajtói utasításokat nem hajtja végre, és ezzel akadályozza a végrehajtói intézkedést.

(3) A végrehajtó a rendőrség közreműködését a következő adatokkal tünteti fel a végrehajtási cselekményről készült jegyzőkönyvben:

a) intézkedés alá vont személy neve, anyja neve, születési ideje és helye, valamint személyazonosításra alkalmas okiratának száma vagy arra való utalás, hogy ezen adatok megállapítására irányuló intézkedés milyen okból nem vezetett eredményre,

b) a rendőri intézkedés megtételének ténye és az alkalmazott kényszerítő eszköz megnevezése,

c) az ellenszegülés esetén követendő eljárásról és az ellenszegülés következményeiről történő tájékoztatás megtörténte,

d) egyéb lényeges jognyilatkozatok, körülmények.

(4) A rendőri közreműködés jogszabályban meghatározott költségtérítésének összege végrehajtási költség; azt előlegezni nem kell. A végrehajtó a közreműködő rendőri szerv igazolása és a végrehajtási cselekményről készült jegyzőkönyv alapján megállapítja a költségtérítés összegét, és az erről szóló jegyzőkönyvet kézbesíti a feleknek.

(5) A rendőri szerv az intézkedéstől számított 8 napon belül megküldi a költségtérítés megállapításához szükséges igazolást a végrehajtó részére.

(6) A költségtérítés behajtott összegét a végrehajtó a közreműködő rendőri szerv székhelye szerinti megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság részére fizeti meg.”

A Szolgálati Szabályzat 37. §-ában *expressis verbis* tartalmazza a végrehajtási eljárásban való rendőri közreműködésre vonatkozó szabályanyagot. Az (1) bekezdés előírja, hogy az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv az állami és a helyi önkormányzati szervek által foganatosított végrehajtási eljárásban részt vevő személyek biztonsága megóvásához segítséget nyújt, valamint a végrehajtási eljárásban alkalmazható helyszíni kényszercselekményeknek való ellenszegülést megszünteti, továbbá - ha a végrehajtási kényszercselekményre feljogosított az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közreműködését kéri - végrehajtja a bíróság intézkedésében meghatározott adós személye elleni kényszercselekményt. A (2) bekezdés szerint a rendőrt az erre irányuló

kérelem alapján az illetékes rendőrkapitányság vezetője rendeli ki, sürgős esetben a végrehajtási cselekményt fogantató szóbeli kérésére is. A rendőr a végrehajtás helyszínén a közreműködést kérő intézkedése alapján működik közre. Sürgős kirendelés esetén a rendőrkapitányság vezetője legalább kétfős járőrt vezényel ki, amelynek vezetőjét a parancsnoki állományból jelöli ki. A (3) bekezdés alapján a rendőr végrehajtási cselekményeket nem végezhet, a végrehajtót kizárólagosan megillető kényszer-cselekményt nem fogantató, rakodási, szállítási munkában nem vehet részt. A rendőr az Rtv-ben megállapított kényszerítő eszközök megfelelő alkalmazása mellett gondoskodik arról, hogy az illetéktelen személyeket távol tartsa a végrehajtás helyszínétől. Végezetül pedig a (4) bekezdés meghatározza, hogy a rendőr szolgálati előjárója köteles gondoskodni erősítésről, ha a feladat teljesítése nehézségekbe ütközik.

A hivatkozott jogszabályi előírásokra és a csatolt rendőrségi iratok, a végrehajtó megkeresése alapján megállapítható, hogy a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott, mivel a rendőrök a végrehajtó megkeresése alapján a Vht. és a Szolgálati Szabályzat alapján voltak jelen és biztosították a végrehajtás zavartalan lefolytatását

ii) A szabálysértés gyanújához szükséges tényállási elem, az ellenszegülés pedig szintén fennállt a panaszos vonatkozásában, ezt a tényt a panaszos maga sem vitatta. A panaszos és társai passzív ellenszegülő magatartása pedig lehetővé tette a rendőröknek, hogy a végrehajtás biztosítása érdekében kényszerítő eszközöket alkalmazzanak.

A Testület álláspontja szerint a fentiek alapján a rendőrség helyesen jutott arra az álláspontra, hogy a panaszos passzív, ellenálló magatartása alkalmas a Szabs. tv. 216. §-ában foglalt jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés megvalósítására.

b) és c) Számba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor minősíthető jogszerűnek, ha

- egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsít [(a) pont];

– az eljáró rendőrök felszólítják őt ezen ellenszegülő magatartás abbahagyására [(b) pont];

– azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását tovább folytatta volna [(c) pont].

Az előző pontban a Testület az első feltétel megvalósulását a Testület igazoltnak látta, és nem jutott más következtetésre a második (b) és harmadik (c) feltétel vonatkozásában sem, a rendőri iratanyag és a felvétel is igazolja a felszólítások megtörténtét, hiszen a korábbiakban a Testület már utalt rá, hogy jól kivehető volt, hogy a rendőrség hagyott kellő időt, alkalmat a követendő magatartásra, azonban annak továbbra sem tett eleget a panaszos, cselekményét folytatta.

A Testület tehát vizsgálata során mindhárom konjunktív elemet megvalósulni látta, így a fentiekben kifejtetteket összefoglalva a Testület álláspontja szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulója kellő jogszabályi felhatalmazást biztosított a rendőrség oldalán a panaszos személyi szabadságának a korlátozásához.

Figyelemmel arra, hogy a Testület az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) bekezdés I. fordulata alapján kimondta a jogalap meglétét, mellőzte a II. fordulat vizsgálatát. Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy álláspontja szerint a második fordulat olyan cselekmények esetében alkalmas az előállításra, amelyeket szabálysértési őrizet, bíróság elé állítás vagy büntetőeljárásban őrizet vagy bíróság elé állítás követ.

1.2. Tekintettel arra, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésében meghatározott előállítási okok nem kötelező jelleggel írják elő az előállítást, hanem mérlegelési jogot engednek az intézkedő rendőrnek, a Testület vizsgálta az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányosság követelményének a megvalósulását.

A panaszos előállítására a rendőri álláspont szerint azért került sor, mert a rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett, passzív ellenszegülő magatartást tanúsított, így a rendőrség véleménye szerint a panaszos cselekményével a Szabs. tv. 216. §-ában foglalt szabálysértést valósította meg és az igazoltatása kapcsán a rendőrség birtokába került személyi adatai alapján az általa elkövetett szabálysértésre tekintettel a szabálysértési eljárás azonnali lefolytatásának a feltételei megvalósultak, így a rendőrség a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont alapján előállította.

Azon kérdés megítéléséhez, hogy a rendőrség megalapozottan döntött-e a panaszos előállítása mellett, az Rtv. 15. §-ában előírt arányossági követelmény ad eligazítást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

Az arányosság megítélésekor a Testületnek azt kellett figyelembe vennie, hogy volt-e az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság korlátozásával volt elérhető. A konkrét esetben tehát azt kellett vizsgálni, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülését megtörjék és a szabálysértési eljárás lefolytatását is megkezdhessék.

A Testület álláspontja szerint a panaszos ellenszegülését, a szabálysértés továbbfolytatását más módon nem lehetett megtörni, és nem lehetett másként megakadályozni, mint az előállítás foganatosításával, így a Testület álláspontja szerint adott helyen, adott időben nem állt a rendőrség rendelkezésére, más kevésbé jogkorlátozó eszköz az elérni kívánt cél realizálása érdekében, mint az előállítás végrehajtása. Ezen legitim célt kiegészítve a rendőrök a panaszossal szemben szabálysértési eljárást kívántak lefolytatni – az általa elkövetett szabálysértésre figyelemmel –, amelyre a helyszínen a rendőrségnek nem álltak a rendelkezésére a szükséges technikai feltételek, így az eljárás lefolytatásának az igényére figyelemmel is korlátozták a panaszost személyi szabadságában.

A Testület véleménye szerint a rendőrség az arányosság követelményét figyelembe vette, amikor afelől határozott, hogy a panaszos személyi szabadságát az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján korlátozza. Erre figyelemmel a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy **előállítás megfelelt az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, az arányos volt, ezért e tekintetben sem** sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő joga.

1.3. Az előállítás időtartamának jogszerűsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokra jutott.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 óras (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 óras) időtartamot.

Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A rendőrségi iratok alapján az előállítás időtartamát illetően, illetve az azalatt elvégzett érdemi eljárás cselekmények körére vonatkozóan kétségek merültek fel a Testületben, ráadásul a panaszosra vonatkozó dokumentáció hiányos is volt.

Az előállítás kezdetével kapcsolatban az intézkedés napján kelt, előállítás végrehajtásáról szóló jelentés 10 óra 33 percet jelöl meg; a Rendészeti Koordinációs Osztály vezetőjének átirata nem tartalmaz panaszosra vonatkozóan semmit, M. G. r. alezredes kapitányságvezető átirata az egyes időtartamoknál szintén nem rögzít semmit a panaszosra nézve.

(A Testület megjegyzeni kívánja, hogy a panaszossal szemben lefolytatott intézkedések (*igazoltatás, átvizsgálás, előállítás*) és a bilincs kényszerítő eszköz alkalmazásának kezdő időpontjaként egyaránt 10 óra 33 perc van megjelölve, amely ésszerű módon nyilvánvalóan nem lehetséges.)

A rendőrségi iratokban ellentmondást tapasztalt a Testület a szabálysértési eljárásra nézve is: a meghatalmazott képviselő által rendelkezésre bocsátott, előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint szabálysérti feljelentést tettek a panaszos ellen, azonban a kapitányságvezetői átirat szerint a szabálysértési eljárás lefolytatására nem került sor.

A Testületnek semmilyen további, panaszosra vonatkozó irat nem állt rendelkezésére: sem az előállító helyiségben elhelyezett személyről szóló nyomtatvány, sem az előállítás időtartamáról kiállított igazolás, így az előállítás befejezésének pontos időpontjára vonatkozó rendőrségi álláspont nem ismert a Testület előtt. (Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés alapján pedig nincs adat kitöltve, hogy pontosan hány óra hány perckor szűnt meg az előállítás oka.)

A Testület eddigi gyakorlata alapján azokban az esetekben amikor a rendőrség dokumentumokkal alátámasztva nem cáfolja a panaszos állításait, a beadvány ezen részeit a panaszosi állításra alapozza. Ezért mindent összevetve a Testület által rekonstruált tényállás szerint a panaszos előállítása 2015. október 15-én 10 óra 10 perctől hozzávetőleg 18 óráig tarthatott.

A Testület rendelkezésére bocsátott iratokból és megtekintett videofelvételekből közelítő pontossággal rekonstruálta, hogy a panaszossal szemben az előállításának ideje alatt milyen cselekményeket hajtottak végre.

A rendőrök a helyszínen az intézkedésüket 10 óra 10 perckor kezdték meg a lakás előtt tartózkodó személyekkel szemben. A személyeket felszólították magatartásuk abbahagyására, majd amikor annak nem tettek eleget igazoltatták őket (a beadvány szerint a tizenöt aktivista iratait egyben kezdték gyűjteni, amelyet nem fejeztek be teljes körűen, de a panaszos átadta azokat), majd ismételten felszólították őket a követendő magatartásra, egyúttal pedig a jogsértő magatartás abbahagyására. Mivel a panaszos a legalább két rendőri felszólításban foglaltaknak nem engedelmeskedett, így a rendőrség a panaszos előállítása felől határozott. Mivel a panaszos önként nem engedte el a társait, akikkel össze volt kapaszkodva, így a rendőrség testi kényszer segítségével tudta a panaszos előállítását foganatosítani. A videos felvétel szerint az első három személyt már 10:24 perckor elvitték, és 10 óra 35 perckor már csak 4 aktivista állt az ajtóban, 10 óra 48 perckor az utolsót is elvitték, 11 óra 45 perckor az előállítottak még elszállításra várakoztak, majd 12 óra 3 perckor írja a közvetítés, hogy valamennyiüket elszállították.

A Testület a panaszos előállításának időtartamával kapcsolatban külön értékelt, hogy a helyszínen a rendőrök több személlyel (összesen 11 fő) szemben intézkedtek, akik közül 8 főt előállítottak (ebből 4, illetve a panaszossal együtt 5 főt bilincseltek), a többieket pedig igazoltatták.

A panaszos az intézkedés helyszínén 10 óra 10 perctől hozzávetőleg 11 óra 30-45 percig, azaz összesen nagyságrendileg másfél órát tartózkodott. A helyszínen a rendőrök több személyt szólítottak fel a szabálysértés abbahagyására, egyenként igazoltatták őket, majd egyenként próbálták meg őket a követendő magatartásra rábírnival, majd amikor ennek nem tettek eleget, ellenszegültek, akkor a rendőrök az általuk alkotott élőláncból kiszakítva őket próbálták meg elvinni a személyeket a helyszínről. **Az intézkedés alá vontak számára, különféle magatartásukra tekintettel, a jelen lévő rendőrök számára figyelemmel a Testület úgy határozott, hogy az elkövetés helyszínén foganatosított intézkedések időtartama megfelelt az arányosság követelményének,** így a következőkben a kapitányság épületében történeteket vizsgálta meg.

A panaszos rendőrkapitányság épületében való tartózkodásának pontos kezdő időpontja nem ismert, tekintettel arra, hogy az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem rögzíti az átadás időpontját, mindössze a bilincselés befejező időpontját, 12 óraként. Az ügyben érintett többi intézkedés alá vont személytől eltérően nem bocsátották a Testület rendelkezésére az „egyéni iratokat” (szabálysértési feljelentés, meghallgatásról szóló jegyzőkönyv, igazolás stb), így ezek hiányára, valamint azon megállapításra tekintettel, hogy szabálysértési eljárást nem folytattak le, a Testület meglátása szerint kijelenthető, hogy semmilyen érdemi eljárási cselekményt nem foganatosítottak a panaszos ügyében.

Az előállítás során keletkező iratok elkészítését a Testület – a hozzá beérkező iratanyagok alapján becsülve – maximum egy óraként vette figyelembe. Ezekre figyelemmel megállapítható, hogy a panaszossal szemben a rendőrkapitányság épületében több mint öt órán keresztül kellett a panaszosnak a rendőrkapitányságon várakoznia, érdemi cselekmény nélkül.

A Testület nem találta megalapozottnak a rendőrség érvelését tekintetben, hogy ezen időintervallumban a panaszoson kívül további hét személlyel szemben kellett intézkedni ugyanazon cselekmény miatt. Korábbi [pl. a304/2009. (X. 14.) számú] állásfoglalásaiban a Testület kimondta, hogy a rendőrség nem hivatkozhat alappal saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségei teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértéséről, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük áll fent arra nézve, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák.

Az országos rendőrfőkapitány [...] RP. számú határozatában osztotta a Testület 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtetteket, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos alapjog-korlátozásának jogszerűségét vizsgálja, annak kapcsán tesz megállapításokat, és alapjogsértés észlelése esetén nem lehet figyelemmel arra, hogy ez milyen szerv, személy, esetlegesen kimenthető („fel nem róható”) magatartására vezethető vissza. Az országos rendőrfőkapitány hivatkozott, a Testület álláspontját elfogadó határozatában kifejezetten rögzíti, hogy a „rendőrségen belül kialakított feladat- és hatásköri rendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti” az érintett állampolgár, és hogy az „állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt kötelezettségét teljesítse”.

Az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Amennyiben a jelen esetben elfogadjuk azt a rendőri álláspontot, hogy az előállítás célja a szabálysértési eljárás lefolytatása volt, akkor az ügy körülményeinek tisztázásához szükségképpen hozzátartozott (volna) a panaszos meghallgatása, amely elmaradt.

A Testület álláspontja szerint a hat órányi holtidő nem felel meg az Rtv. 15. §-ában meghatározottaknak, így a panaszosnak indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig kellett a rendőrkapitányságon tartózkodnia. **Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, így véleménye szerint a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült.**

A Testület megjegyzi továbbá, hogy a jogkorlátozást súlyosbíthatja az a tény, hogy a rendőrség megszegte az Rtv. 33. § (3) bekezdésében foglaltakat, mivel elképzelhető, hogy a panaszos előállítása több mint 8 óra időtartamú volt (a Testület átlagolta a panaszos által megjelölt időintervallumot és csak becsülte az időtartamot, amely természetesen a valóságban lehetett hosszabb), és – a Testület előtt indult többi ügyből kiindulva – feltételezhető, hogy a panaszos előállítását ebben az esetben a rendőri szerv vezetője nem hosszabbította meg. **Amennyiben az előállítás átlépte a 8 órás időtartamot, a panaszos előállításának**

időtartama nem csak az arányosság Rtv. 15. § szerinti elvét sértette, hanem a rendőri szerv vezetője engedélyének hiányában jogalap nélküli is volt.

A Testület fontosnak tartja kiemelni, hogy jelen kérdést egyértelműen az előállítás időtartamáról szóló igazolás vagy egy megfelelően kitöltött előállítás végrehajtásról szóló jelentés dönthette volna el, amelyet a rendőrség nem bocsátott rendelkezésre, így a Testület valószínűsíti, hogy az nem került kiállításra. **Emiatt a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét is.**

2) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés jogalapját.

A panaszos beadványában sérelmezte bilincselését. A panaszos előadta, hogy a hivatkozott rendőri jelentés nem utalt a panaszos olyan magatartására vagy körülményre, amely jogalapot szolgáltatathatott volna az Rtv. 48. §-ban rögzítetteknek, vagy a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésben foglaltaknak. Maga az Rtv. 16. § (2) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) d) pontja rögzíti, hogy bilincs alkalmazása csak akkor indokolt, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A panaszos pedig azt követően, hogy a rendőrök testi kényszerrel (amelynek jogszerűségét nem vitatta) elválasztották az étláncból, és az intézkedő rendőrök a passzív testhelyzetéből következően a földön kezdtek el húzni, saját lábán ment le a lépcsőn, tehát együttműködik a rendőrséggel. Hogy a bilincselésnek nem volt meg a jogalapja, jól mutatja, hogy csak azután bilincseltek meg a panaszost, hogy a rendőrök hagyták, hogy saját lábára álljon és magától induljon el a lépcsőn. A panaszos esetében a bilincselés jogalapjának hiányára mutat rá az is, hogy az étláncban részt vevő, hasonló magatartást tanúsító – és szabálysértést elkövető – eljárás alá vont nőekkel szemben nem alkalmaztak testi kényszeren kívül más kényszerítő eszközt. A képviselő álláspontja szerint egy jogállamban a bilincselésnek – még a kényszerítő eszközök alkalmazásának kialakult gyakorlata ellenére sem – lehet automatizmus jellege, azt csak a vonatkozó jogszabályokban foglalt feltételeknek megfelelően lehet alkalmazni.

A bilincselés jogalapja az intézkedés napján kelt előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz használatáról szóló jelentés alapján egyrészt az Rtv. 48. § c) pontja [„a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására.”], másrészt d) pontja [„a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy ellenszegülésének megtörésére.”] volt. A bilincselés 10 óra 33 perc és 12 óra közt alkalmazták. (Az osztályvezetői átirat 11 óra 10 percet jelöl kezdésként.)

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi irat szöveges indoklása szerint, a panaszossal szemben az ellenszegülés megtörése céljából testi kényszert alkalmaztak, azaz az ülő helyzetben lévő panaszost a tanult önvédelmi fogásokkal felállították; P. T. r. törzsőrmester a panaszos jobb karját megragadva, azon karfeszítést, majd hátsó karbölcsőt alkalmazott, amíg bal karjával L. T. r. törzszakaszlós ugyanezt hajtotta végre. Ezt követően szökésének megakadályozása céljából hátra helyzetben megbilincseltek. A bilincset hátra helyzetben alkalmazták, kezeit hátul összebilincseltek. A panaszos ekkor már nem állt ellen, így további testi kényszer vagy egyéb kényszerítő eszköz használata nem volt indokolt. A jelentés emellett az intézkedések felsorolásánál rögzítette, hogy a bilincselést ellenszegülés megtörése érdekében is alkalmazták.

A Testület a panaszos és a rendőrség által előadottak alapján az alábbi következtetésekre jutott:

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. (Az arányosság generális követelményét az Rtv. 15. §-a rögzíti, eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.)

Az Rtv. 47. §-a értelmében a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,
- b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,
- c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A bilincselés szabályait pedig a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (4) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit, eszerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak

segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésztől az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

Az eset összes körülményére figyelemmel a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a szökésre történő hivatkozás jelen esetben több okból sem fogadható el. Egyrészt ilyen jellegű *konkrét* magatartás kifejtéséről, amely alapján következtetni lehetett volna a szökési szándéokra, a rendőrség nem jelölt meg jelentésében és a videofelvételek alapján sem lehetett következtetni. (A Testület álláspontja szerint az aktivista csoport magatartásból épp ellenkezőleg arra lehetett következtetni, hogy tudatosan vállalták magatartásuk következményeit, így az előállításukat.) Másrészt a helyszínen jelenlévő rendőri létszám miatt sem fogadta el a szökésre történő hivatkozást a Testület.

A rendőrség ellenszegülés megtörése érdekében foganatosított bilincselési okot sem tudta a Testület elfogadni a bilincselés jogalapjaként, hiszen mind a rendőrség, mind a panaszos egybehangzóan akként nyilatkozott, hogy az ellenállás passzív módon valósult meg, úgy, hogy a panaszos nem mozdult. A rendőri jelentés szerint miután testi kényszerrel felállították az ülő panaszost – tehát a Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz elérte célját – alkalmazták a bilincset. A Testület véleménye szerint automatizmusként alkalmazták a bilincset a rendőrök, mivel a rendőrség előadása sem utalt arra, hogy miután az ellenállást a leküzdette testi kényszerrel, bármilyen többlet magatartás megvalósult volna a panaszos részéről, ami indokolta volna a súlyosabb kényszerítőeszköz alkalmazását vagy a testi kényszer siker eleve kilátástalan lett volna. (Mi több, a jelentés úgy fogalmaz, hogy a bilincselés közben a panaszos nem állt ellen.)

A fenti adatok, jogszabályi rendelkezések és az ebből levont következtetések alapján a Testület nem tartotta megalapozottnak az ellenszegülés és szökés megakadályozása végett alkalmazott bilincselést.

A Testület álláspontja fenti indokok alapján a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát.

V.

A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy az előállítás jogalapja kapcsán nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető joga. A Testület a panaszos előállítását arányosnak ítélte meg, így álláspontja szerint ennek kapcsán sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Azonban a Testület a panaszos előállítása időtartamának szükségtelen elhúzódása miatt a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogának a súlyos sérelmét állapította meg, mert az aránytalanul és indokolatlanul hosszú volt a jogkorlátozással elérni kívánt célhoz képest. A Testület álláspontja szerint a rendőrség nem adott kellő magyarázatot a panaszos bilincselésére, ezért a vele szemben alkalmazott bilincselés sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát.

A Testület ezen túlmenően megjegyzi, hogy az előállítások dokumentációjának pontossága kiemelten fontos, ezért szükséges, hogy erre továbbra is kiemelt figyelmet fordítsanak az azt elkészítő kollégák.

VI.

A Testület álláspontja szerint a jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokoltá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2016. április 7.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag